

KVĚTEN

Nemusíme dlouho přemýšlet nad tím, kde se v češtině vzalo pojmenování pátého měsíce v roce. Všude rozkvétají stromy i kytky, a proto je květen květnem. Zajímavé je, že v sousedním Polsku asi všechno kvete dřívě, protože „kwiecień“ říkájí čtvrtému měsíci v roce, tedy dubnu.

Až přijde máj, vyženeme husy v háj – v květnu, tedy v máji, se konečně trochu oteplí a vysvitne slunko. Všechno se začne zelenat a husy v háji se mohou napást svěží jarní travičky.

V máji nemá pastýři uschnout hůl – po prvních příjemných májových dnech přijdou ledoví muži Pankrác, Servác a Bonifác se studenou sestrou Žofíí, což znamená, že se na nás valí chladný vzduch ze severu. Je zima a prší. Sedláci byli rádi, protože hodně deště v máji znamenalo hodně úrody, a naopak se obávali příliš rychlého příchodu tepla, díky kterému by všechno brzy vyrašilo a pak omrzlo při ochlazení. Proto podobných přísloví vymysleli víc – třeba *Studený máj, v stodole ráj* nebo *Je-li už máj zahradníkem, není stodol zahradníkem*.

Kamila Antošová

DATLÍ KVÍZ O CENY

1 Proč jsou datlí vajíčka bílá?

- a – protože v dutině stromu je teplo a nemusí jej získávat ze slunce jako tmavá vajíčka ptáků majících otevřená hnízda
- b** – protože v dutině jsou dobře chráněná před predátory a není nutné ochranné zbarvení
- c – datlí vajíčka mají ochranné zbarvení jako vajíčka všech divoce žijících ptáků

2 Jak jsou postaveny prsty na datlí noze?

- a** – dva prsty směřují dopředu a dva dozadu, datel je při tesání do dřeva stabilnější
- b – tři prsty dopředu a jeden dozadu, jako u všech ptáků
- c – čtyři prsty dopředu a jeden dozadu, jako mají postaveny prsty všichni ptáci a savci

3 Co připomíná zobák datla?

- a – špičatý hřebík
- b – tenkou pinzetu
- c** – ostré dláto

4 Co je zvláštního na ocasních perech datla?

- a – datlí kluci je umějí roztahovat jako páv
- b – když datel letí, objeví se na nich červená kresba, podle které se dá poznat kluk od holky
- c** – jsou velmi tuhá a pružná, protože slouží jako opora při tesání

5 Proč klepe datel do stromu?

- a** – poklepem poslouchá, jestli ve dřevě není díra s hmyzem
- b – trénuje tesání díry k larvě hmyzu
- c – klepe do stromu, jenom když tesá díru, jindy neklepá

DATEL NA OBRÁZKU

Tento datel právě přistává na strom. Je to kluk nebo holka? Jak to poznáte?

Kluk má červenou celou čepičku. Holka by měla červený jenom špič hlavy.

1	4	2	8	6	7	9	5	
7	6	9	5	3	2	8	1	4
5	3	8	1	4	9	6	7	2
9		6	3	8	4	5	2	
4		5	7	1	6	3	8	9
3	8	1	2		5	4	6	7
2	5	3	9	7	8	1	4	6
8	1	4		2	3	7	9	5
6	9	7		5	1	2	3	8

DATLÍ SUDOKU

Doplňte do prázdných políček číslice od 1 do 9 tak, aby v každém řádku i sloupečku byly všechny tyto číslice. Žádná z nich se v řádku nebo sloupci nesmí opakovat. Podle toho, jaká číslice vám vyjde ve vybarvených políčkách, zjistíte v klíči písmenko. Tím vyluštíte, jakou zajímavou vlastnost má datlí jazyk, který mu umožňuje vytahovat z úzkých chodbiček drobný hmyz. Je ...

Klíč k datlímu sudoku (číslice ve vybarvených políčkách nahradte písmeny dle tohoto klíče):

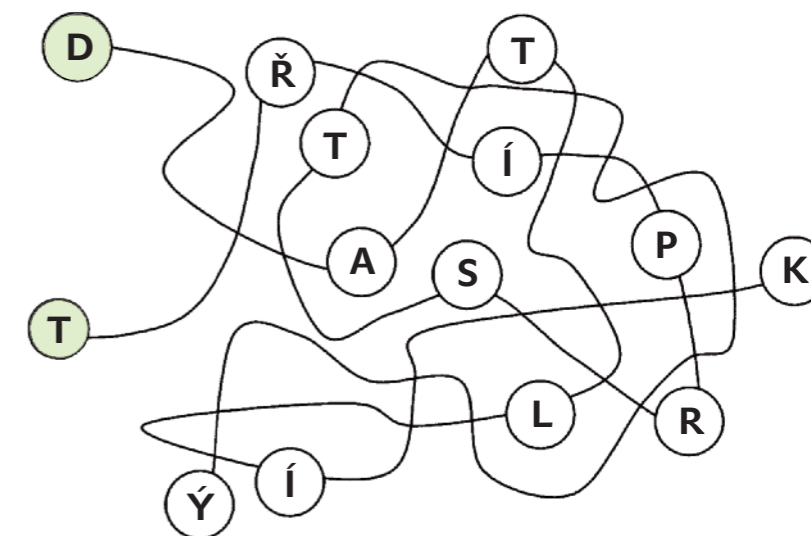
1 - P, 2 - K, 3 - L, 4 - Ý, 5 - T, 6 - V, 7 - E, 8 - O, 9 - A

LEPKAVÝ

DATLÍ ZAMOTANICE

V Krkonoších se vyskytuje jeden z našich příbuzných. Je ale hodně vzácný a viděl ho jen málokdo. Náš příbuzný je velký jako kos, vzhledem připomíná spíš strakapouda – ale strakapoud to není. Má jednu zvláštnost na nohách, ale když bychom vám prozradili jakou, tak vám pomůžeme poznat jeho jméno víc, než chceme. Jméno našeho příbuzného zjistíte tak, že začnete hledat písmenka v zamotaném klubku od krajních písmenek ve vybarvených kroužcích a budete hledat další písmenka za sebou jako korálky na nitce.

DATLÍK TŘÍPRSTÝ

Ahoj děti,

určitě mě dobře znáte z vyprávění, určitě jste mě v lese také slyšely. Ale řekněte po pravdě: kdo z vás mě viděl? I když jsem pták velký skoro jako vrána a dost nápadný, jsem také plachý, a jak vás v lese uvidím, hned odletím někam pryč se schovat. Jsem celý černý, jen na hlavě mám červená peříčka. Datlové kluci mají červenou čepičku, datlí holky mají červený jenom tyl hlavy. Hnízdíme v dutinách stromů, které si sami vytesáváme svými dlátovitými zobáky. Protože nehnízdíme v otevřených hnízdech, jsou naše vajíčka úplně bílá a nemají žádné ochranné zbarvení. Málokdo nám do hnízda vlezte a tak barevná být nemusí. Naše hnízdní dutiny mají hranatý tvar, ale proč, to sám nevím. Proto, abychom mohli usilovně klopat do tvrdého dřeva, potřebujeme pořádnou oporu a držení. K tomu nám slouží zvláštním způsobem postavené prsty s velmi ostrými drápkami. První a čtvrtý směřují dopředu a druhý a třetí prst směřují dozadu. Díky tomu umíme i po hladké kůře, jakou má třeba buk, hbitě poskakovat. Většinou začneme průzkum stromu u jeho paty a ve spirále hopkáme po kmenech vzhůru do koruny. Naše tělo je uzpůsobeno šplhání po kmenech tak důkladně, že nedokážeme dělat pro ptáky tak jednoduchou věc, jako lézt po tenké větvi. I když papoušci mají podobně postavené prsty jako my, pomáhají si ve větvích zobákem jako člověk rukama na žebříku. To my datlové neumíme. Když najdeme něco zajímavého pod kůrou, co je třeba vytesat ven a sezobnout, zastavíme se, drápkami se pevně chytíme kůry a opřeme se o tuhá a pružná ocasní pera. Jsou o hodně pevnější a tužší než pera jiných ptáků. Na tesání máme dokonalejší nástroj podobný dlátu. Když s ním bušíme do dřeva, velké třísky lítají na všechny strany. Zkuste ale mlátit hlavou do stromu jako my! Bude vám z toho špatně a vytlučete si otřes mozku. Aby to naše hlava vůbec vydržela, máme lebku hodně silnou a srostlou v jeden velký a mohutný celek. Když najdeme ve dřevě nějakou chutnou ponravu nebo brouka, vytesáme k němu do stromu díru a vytáhneme si dobrotu dlouhatanananským jazykem. Někdy poklepáváme dřevo proto, abychom zjistili, zda je v něm nějaká chutná larva, mravenec nebo něco podobného. Prohlodané dřevo zní totiž úplně jinak než zdravé.